

Onder redactie van:

Prof. mr. dr. B.M.E.M. Schols
Prof. mr. dr. F.W.J.M. Schols
Mr. A.J.C.M. van Acht
Mr. drs. R. van Dijken
Mr. J.Th.M. Diks
Mr. dr. G.T.J. Hoff
Prof. mr. dr. J.W.A. Rheinfeld
Mr. M.J.P. Schipper
Mr. E.C.E. Schnackers
Mr. B.W.J. Theunissen

AdvoTip

Erfrecht voor de advocaat

Afl. 2025-9

7 mei 2025

Carnaval in het erfrecht: een erfgenaam uitgedost als legataris (en omgekeerd)

Als broodnuchtere man van boven de rivieren sla ik elk jaar weer met een mengeling van verwondering en bewondering de taferelen gade die zich tijdens het carnaval in Limburg en Brabant afspelen. Carnaval is een waar feest van gezelligheid en – met alle respect – gekkigheid. Deze bovensloter fantaseert er ook wel eens van om te kunnen pronken in een olijk *pekske*, maar wordt in de uitvoering daarvan tot op heden geremd door zijn oer-Hollandse inborst en aangeboren stijfheid (met enige geestelijke lenigheid als tegenwicht). Maar *never say never*...

In testamenten zien we soms ook het fenomeen dat wettelijke erfgenamen om bepaalde redenen worden getransformeerd in of omgebouwd tot legatarissen (en omgekeerd: legatarissen die uitgedost worden als erfgenamen). Niet zelden komen daar brokken van als door de erflater, daarbij geassisteerd door een notaris, geen of onvoldoende aandacht wordt besteed aan het ontwerpen van een passende *outfit* van de legataris met alle bij de verkozen hoedanigheid behorende parafernalia. Ik geef daarvan enkele voorbeelden.

Zo moest de rechtbank Noord-Holland bij vonnis van 10 april 2024, ECLI:NL:RBNHO:2024:4232, oordelen over een meeromvattend verdelingsgeschil, waarin een als quasi-erfgenaam vermomde legataris figureerde. Vader is in 2013 overleden. Hij heeft in zijn testament de wettelijke verdeling van toepassing verklaard. Zijn echtgenote heeft hij voor 50% tot erfgenaam benoemd en zijn vijf kinderen tezamen voor de andere 50%. Aan de echtgenote van een vooroverleden zesde kind is een legaat toegekend, dat in het testament als volgt is omschreven. De erflater legateerde:

‘aan [betrokkene], weduwe van mijn zoon, een bedrag gelijk aan de waarde van het erfdeel dat [mijn zoon voornoemd] zou hebben verkregen indien ik hem tezamen met mijn overige kinderen voor gelijke delen had benoemd tot erfgenamen voor vijftig procent (50%) van mijn nalatenschap’.

In geschil was de omvang van het legaat dat aan de schoondochter was vermaakt in relatie tot de erfdelen van de vijf kinderen. Vast staat tussen partijen dat het zuivere saldo van de nalatenschap van erflater € 872.666 groot was. Voor de heffing van erfbelasting is de Belastingdienst ervan uitgegaan dat het legaat gelijk is aan 1/6 van de helft van de nalatenschap (ofwel € 72.722,17). Het aldus berekende legaat is vervolgens door de Belastingdienst als nalatenschapsschuld ten laste van de nalatenschap in zijn geheel gebracht, conform het wettelijke systeem. Hierdoor valt het erfdeel van de kinderen uiteindelijk toch hoger uit (te weten € 79.994) dan het legaat van de schoondochter. De vijf kinderen menen dat deze door de Belastingdienst gevolgde wijze

van berekening van het legaat ook civielrechtelijk maatgevend is. Een legaat is nu eenmaal een schuld van de nalatenschap (art. 4:7 lid 1 onder h BW), die in mindering komt op de gehele nalatenschap. Intern moeten de erfgenamen (moeder en vijf kinderen) naar evenredigheid van hun erfdelen de schuld uit hoofde van het legaat dragen. Een legaat wordt niet anders behandeld dan een andere nalatenschapsschuld.

In het verdelingsgeschil stelt de schoondochter dat de ongelijke behandeling van de kinderen en de schoondochter, die tot uitdrukking komt in de verschillende bedragen voor de vijf erfdelen en het legaat, niet overeenkomt met de bedoeling van erflater in zijn testament. Erflater heeft immers de gelijkstelling beoogd van alle kinderen, inclusief de echtgenote van zijn vooroverleden zoon. De rechtbank Noord-Holland volgt – mijns inziens terecht – de schoondochter en legt het in het testament opgenomen legaat uit (art. 4:46 lid 1 BW):

‘Uit deze bewoordingen blijkt dat erflater de verhouding tussen zijn vijf nog levende kinderen en de weduwe van zijn overleden zesde kind wilde regelen in die zin dat zijn schoondochter zou krijgen wat zijn zoon [betrokkene 3] ontvangen zou hebben als hij nog had geleefd en ook erfgenaam was geweest. In dat geval zou de 50% van de nalatenschap die aan de kinderen tezamen toekomt, zijn gedeeld door zes en zouden [betrokkene 3] en gedaagden precies hetzelfde bedrag hebben gekregen. Erflater wilde dus dat [betrokkene 1] hetzelfde bedrag als gedaagden zou ontvangen. Bij die uitleg past niet dat het legaat in mindering wordt gebracht op gehele nalatenschap, waarna de erfdelen van gedaagden opnieuw worden berekend door de helft van de nalatenschap minus het legaat te delen door vijf waardoor gedaagden een groter erfdeel ontvangen dan de weduwe van [betrokkene 3]. Indien [betrokkene 3] nog had geleefd, zou zijn erfdeel immers ook niet in mindering zijn gekomen de gehele nalatenschap (inclusief de helft van erflaatster), maar slechts op de 50% van de nalatenschap die erflater aan zijn kinderen heeft toebedeeld, omdat dat deel zou zijn gedeeld door zes in plaats van door vijf. De conclusie is dan ook dat het erfdeel van gedaagden in de nalatenschap van erflater volgens het testament € 72.722,17 bedraagt en niet € 79.994,-. Dat de Belastingdienst van dat laatste bedrag is uitgegaan, maakt dit niet anders.’

Door middel van uitleg van het testament wordt in dit geval een resultaat bereikt alsof de schoondochter als legataris daadwerkelijk erfgenaam is in de nalatenschap van erflater en financieel gelijk wordt gesteld aan (het erfgenaamschap van) de vijf kinderen. Erflater heeft met het legaat bedoeld erfgenaamschap ten behoeve van de schoondochter in verbintenisrechtelijke zin na te bootsen; de schoondochter is zagezegd een quasi-erfgenaam. Bij een bevoordeling ‘voor gelijke delen’ past een bijzondere regeling van de draagplicht voor het legaat van de schoondochter, waarbij slechts de vijf kinderen worden betrokken (voor in totaal 50%) en niet ook de moeder (voor in totaal 50%). Ten onrechte was aan die juridisch-technische kwestie voorbijgegaan in het testament. Gelet op de duidelijke bewoordingen van het testament was die omissie met behulp van uitleg reparabel en werd die op maat gesneden draagplicht voor het legaat van de schoondochter ‘ingelezen’.

In een ander geval heeft erflaatster bij testament haar dochter tot enig erfgenaam benoemd, haar twee zoons onderd en aan deze zoons een bedrag in geld gelegateerd. Het testament omschrijft de aan de zoons toegekende legaten als volgt:

‘Ik legateer aan ieder van mijn zoons een bedrag in geld gelijk aan hetgeen zij uit mijn nalatenschap zouden hebben gekregen als zij erfgenaam in mijn nalatenschap zouden zijn geweest.’

De dochter heeft de nalatenschap beneficiair aanvaard, zodat deze in dit geval bij gebreke van een benoeming van een executeur en het afleggen van een ruimschoots toereikend-verklaring door de executeur (art. 4:201 lid 1 onder a BW) vereffend moet worden. Nadat een door de rechtbank benoemde vereffenaar een uitdelingslijst heeft neergelegd, komen zowel de broers als de dochter in verzet tegen de uitdelingslijst (art. 4:218 lid 3 BW). De broers stellen zich op het standpunt dat de vereffenaar van een onjuiste peildatum is uitgegaan voor de berekening van de legaten. Volgens hen had die peildatum niet het tijdstip onmiddellijk na het overlijden moeten zijn (art. 4:6 BW). De broers stellen dat aan hen een legaat is toegekend ter grootte van hun erfdeel 'als waren zij erfgenaam'. Om die reden zou de waarde van de nalatenschap – grotendeels bestaande uit enkele na het openvallen van de nalatenschap in waarde gestegen onroerende zaken – ten tijde van de verdeling als uitgangspunt moeten dienen en mist artikel 4:6 BW te dezen toepassing (zie daarvoor HR 8 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY4279 en laatstelijk HR 22 april 2022, ECLI:NL:HR:2022:592). De broers menen dat de bewoordingen van het legaat erop wijzen dat gehandeld moet worden alsof de nalatenschapsgoederen deel uitmaken van een nalatenschap die nog verdeeld moet worden.

In de (niet-gepubliceerde) beschikking van de kantonrechter van de rechtbank Noord-Holland op het verzet tegen de uitdelingslijst wordt geoordeeld dat het legaat geen vast geldbedrag is. Het testament vermeldt dat het legaat een bedrag is gelijk aan de erfrechtelijke verkrijging als waren zij erfgenaam. Peildatum voor de waarde van de goederen van de nalatenschap is het tijdstip onmiddellijk na het overlijden van de erflater (art. 4:6 BW). Deze waardepeildatum moet dus ook gelden voor de vaststelling van de waarde van het legaat, aldus de kantonrechter. Ten onrechte stellen de zoons dat voor één onroerende zaak van de verkoopopbrengst moet worden uitgegaan en voor een andere onroerende zaak van de waarde op het moment van verdelen. Tot slot oordeelt de kantonrechter dat de goede en kwade kansen van waardestijging en waardedaling van de woning voor risico van de erfgenaam komen en niet van de zoons als legatarissen.

Ik laat de processuele perikelen in deze zaak thans terzijde. Ik vermeld hier slechts (i) dat tegen de beschikking op verzet tegen de uitdelingslijst slechts beroep in cassatie openstaat binnen een termijn van acht dagen en geen hoger beroep (HR 21 december 2018, ECLI:NL:HR:2018:2393) en (ii) dat cassatie slechts ingesteld kan worden wegens 'het niet inhouden van de gronden waarop het vonnis of de beschikking berust' (art. 80 lid 1 onder a Wet RO). Uitsluitend motiveringsklachten kunnen hierdoor in cassatie behandeld worden. Rechtsklachten kunnen niet tegen de beschikking aangevoerd worden. Onder deze omstandigheden waren de zoons mogelijk beter af geweest als zij hun vordering uit hoofde van het legaat bij vonnis hadden laten vaststellen (art. 4:223 lid 2 BW). Dat had mijns inziens geresulteerd in een met meer waarborgen omklede rechtsingang dan de verzetprocedure, met de mogelijkheid van hoger beroep en beroep in cassatie met de reguliere toetsingscriteria.

De Hoge Raad verwerpt in zijn beschikking van 25 augustus 2023, ECLI:NL:HR:2023:1130, het door de zoons voorgestelde cassatiemiddel, dat is gericht tegen het oordeel van de kantonrechter dat de onroerende zaken gewaardeerd moeten worden naar het tijdstip onmiddellijk na het overlijden van erflaatster (art. 4:6 BW). De Hoge Raad overweegt, rekening houdende met de beperkte toetsingsruimte (bij welke beperking de Hoge Raad in een procedure als de onderhavige uitdrukkelijk vraagt tekenen plaatst):

'Het onderdeel faalt. De kantonrechter heeft het bedoelde betoog in rov. 3.6 van zijn beschikking onder ogen gezien en in rov. 5.3 verworpen. Aan de verwerping heeft de kantonrechter ten grondslag gelegd dat ingevolge art. 4:6 BW ook voor de berekening

van de waarde van de onderhavige legaten de waarde van de goederen van de nalatenschap moet worden bepaald naar het tijdstip onmiddellijk na het overlijden van erflaatster, en dat de goede en kwade kansen van waardestijging en waardedaling van de woning voor risico komen van de erfgenaam, niet voor risico van de zonen als legatarissen. In deze motivering liggen de oordelen besloten (i) dat art. 4:6 BW, anders dan de zonen hebben betoogd (zie hiervoor in 2.2), relevant is voor de berekening van de waarde van de legaten, en (ii) dat de door erflaatster beoogde gelijke behandeling moet worden beoordeeld naar het in die bepaling bedoelde tijdstip en niet meebrengt dat moet worden gehandeld alsof de zonen toch erfgenaam zouden zijn. In het licht van de gedingstukken is die motivering toereikend.'

Het was in deze zaak niet duidelijk waarom erflaatster ervoor had gekozen om haar zoons te onterven en aan hen een legaat toe te kennen ter grootte van hun erfdeel 'als waren zij erfgenaam'. Zoveel is mijns inziens wel duidelijk: erflaatster wenste haar kinderen kennelijk gelijk te behandelen, een uitgangspunt dat aan Boek 4 BW ten grondslag ligt. Het ligt ook voor de hand om aan te nemen dat erflaatster op deze wijze de nalatenschap zelf heeft kunnen verdelen. Immers, de nalatenschapsgoederen vererven naar de dochter als enig erfgenaam en de beide zoons krijgen alleen een geldbedrag. Mogelijk verwachtte erflaatster problemen tussen de kinderen bij de verdeling van de nalatenschap en heeft zij daarop willen anticiperen. Dat had erflaatster ook kunnen realiseren door de zoons niet te onterven, de dochter tot afwikkelingsbewindvoerder te benoemen met verdelingsbevoegdheid (art. 4:171 BW) en voor de (wijze van) verdeling van de nalatenschap – al dan niet verpakt in een testamentaire last – concrete instructies mee te geven aan de afwikkelingsbewindvoerder.

Nu zou men kunnen stellen dat het testament in dit geval geen bijzondere bepaling bevat voor de (wijze van) waardering van de nalatenschapsgoederen en dat aansluiting zoeken bij artikel 4:6 BW om die reden logisch en verklaarbaar is. De vraag blijft dan nog wel onbeantwoord of het niet opnemen van een waarderingsmaatstaf in het testament een bewuste keuze is geweest of dat hier sprake is van een omissie. Ook is het mogelijk te oordelen dat de waarderingsmaatstaf besloten ligt in de frase dat gelegateerd is 'een bedrag in geld gelijk aan hetgeen zij [de zoons, JH] uit mijn nalatenschap zouden hebben gekregen als zij erfgenaam in mijn nalatenschap zouden zijn geweest'. In dat geval zou de waarde van de nalatenschap per de datum van de verdeling berekend moeten worden, waarmee de door erflaatster voorgestane gelijkstelling van de kinderen binnen bereik komt. In de uitspraak zoeken we tevergeefs naar een antwoord of een reactie van de instrumenterende notaris hierop.

Kolkman meent in zijn annotatie dat – hoewel ook hij onderkent dat het een uitlegkwestie betreft – er nog een andere reden is om aansluiting te zoeken bij artikel 4:6 BW (zie *JERF* 2024/26):

'Hier komt nog bij dat van een verdeling (het moment waarbij de zonen willen aansluiten) simpelweg geen sprake kan zijn, aangezien er slechts één erfgenaam is. Nu geen onverdeeldheid bestaat, komen we niet tot een gemeenschap in de zin van Titel 3.7 BW en dus ook niet tot een verdeling (art. 3:182 BW).'

Dat geen sprake was van een gemeenschap in goederenrechtelijk zin (vgl. art. 3:166 lid 1 BW) is nogal wiesdes. Maar wordt hier door Kolkman niet te veel en exclusief in *goederenrechtelijke* termen geredeneerd? Is niet ook voorstelbaar dat erflaatster met het legaat in *verbintenisrechtelijke* en daarmee in *economische* zin een gemeenschap en erfgenaamschap van de zoons heeft willen nabootsen (ofwel een quasi-gemeenschap en quasi-erfgenaamschap van de zoons) om aldus gelijkstelling van de kinderen in financiële zin te bereiken én verdelingsperikelen (vgl. art. 3:170 lid 3 BW) te voorkomen?

Onderkend moet ook worden dat de belanghebbenden bij de nalatenschap gewoonlijk gelijkgerichte, financiële belangen zullen hebben, zodat 'de goede en kwade kansen van waardestijging en waardedaling' geen rol van betekenis zouden mogen spelen bij de uitleg van het testament.

Ik herhaal: dit testament is mijns inziens met te veel mist omgeven om eenduidig de aard van de *outfit* van de zoons als legataris-erfgenaar te kunnen vaststellen. Dat had eenvoudig voorkomen kunnen worden door bijvoorbeeld een considerans op te nemen, waaruit eenduidig de bedoelingen van erflaatster met het legaat blijken. Een alternatieve mogelijkheid was geweest dat de notaris gevraagd zou zijn om alsnog na het overlijden van erflaatster openhartig over de precieze wil van erflaatster te verklaren. Mijns inziens zou de aan de notaris kenbaar gemaakte laatste wil van erflaatster in dit bijzondere geval nu eenmaal moeten prevaleren boven de ambtelijke geheimhoudingsplicht, hoewel het notariaat die mening niet onverdeeld steunt. Die laatste wil van erflaatster is namelijk bedoeld om in het testament tot uitdrukking te komen en opgevolgd te worden.

Alle goede dingen bestaan in drieën. Daarom geef ik nog een laatste voorbeeld van een mijns inziens mislukte of minstgenomen onfortuinlijk uitgekakte 'verkleedpartij'. Soms kiest een erflater ervoor een legaat toe te kennen aan een goed doel, waarbij de omvang van het legaat gekoppeld wordt aan erfgenaamschap voor een bepaald erfdeel. Zo wordt voorkomen dat het goede doel aansprakelijk wordt voor de schulden van de nalatenschap en ook moet meedoen aan de verdeling van de nalatenschap. Daar houdt het verhaal niet op.

Uit een tuchtbeslissing van de notariskamer van 25 april 2023, ECLI:NL:GHAMS:2023:1034, blijkt dat in een testament aan een ANBI-stichting ter bevordering van de natuur in Afrika een legaat is toegekend voor 'een bedrag gelijk aan de waarde van een erfdeel als ware deze stichting voor de helft erfgenaar in de nalatenschap'. Erflater laat drie kinderen achter, die door hem waren benoemd tot zijn erfgenamen, ieder voor gelijke delen. Erflater heeft voorts bepaald in zijn testament dat indien een afstammeling een beroep doet op de legitieme portie het betreffende kind en zijn afstammelingen als erfgena(a)m(en) worden uitgesloten. Een aanvullend beroep op de legitieme portie is dus niet mogelijk.

Stel dat de nalatenschap 200 groot is. In dat geval komt aan de ANBI-stichting 100 toe en aan elk van de drie kinderen 33,3. Twee van de drie kinderen menen dat hun legitieme portie is geschonden als gevolg van een aan het derde kind gedane gift. Stel dat de twee kinderen elk 2 tekortkomen ten opzichte van hun legitieme portie en dat zij (mede op basis van door de notaris verstrekte, onjuist gebleken informatie over de gevolgen van een beroep op de legitieme portie, welk *issue* ik hier verder buiten beschouwing laat) besluiten een beroep te doen op de legitieme portie.

Hoe moet dit testament uitgelegd worden en wat zijn de gevolgen in dit geval van een beroep op de legitieme portie? De notariskamer en in het voetspoor daarvan annotator Stollenwerck (zie *JERF* 2023/117) zijn stellig daarover en kennen geen enkele twijfel. De vrijvallende erfdelen van de twee kinderen die een beroep op de legitieme portie hebben gedaan, wassen aan bij het derde kind (de resterende, universele erfgenaar). Op de nalatenschap van 200 komen eerst de schulden van de legitieme portie in aftrek ($200 - 70,6 = 129,4$), zodat het derde kind en de ANBI-stichting beiden 64,7 ontvangen. Rekenkundig leidt deze uitleg ertoe dat het beroep op de legitieme portie een *windfall* voor het derde kind oplevert en dat de ANBI-stichting de gepeperde rekening daarvan betaalt. De notariskamer oordeelt in de tuchtbeslissing dat deze gevolgen rechtstreeks voortvloeien uit het door erflater gemaakte testament, waarin nu eenmaal niet van de wettelijke inkortingsvolgorde (vgl. art. 4:87 BW) is afgeweken. Stollenwerck meent – kort

gezegd – dat de stichting weliswaar ‘een prominente erfrechtelijke positie’ als legataris had verkregen, maar ook:

‘Natuurlijk krijgt de broer/erfgenaam door de vrijval en de ongewijzigde inkortingsvolgorde meer.’

Ik stel dit oordeel over de uitleg van het testament ter discussie, hoewel ik mij goed realiseer dat ik als advocaat van klagers aan het ‘napleiten’ ben. Ik doe dat ‘napleiten’ nadat de zaak anderszins met succes is afgerond, zodat de Afrikaanse natuur financieel niet tekort wordt gedaan. Ik doe dat ook transparant en met kracht van argumenten (waarmee de lezer het eens of oneens kan zijn).

Mijn uitleg van het testament houdt het volgende in. Mijns inziens figureert de ANBI-stichting in het testament (wederom) als een quasi-erfgenaam. Met zoveel woorden wordt een positie aan de stichting toegekend met een legaat ‘als ware deze stichting voor de helft erfgenaam geweest in mijn nalatenschap’. Is het gevolg hiervan niet dat de ANBI-stichting door die specifiek door erflater in het testament gekozen uitdossing als erfgenaam dan ook meedoet in het systeem van Boek 4 BW? De ANBI-stichting is immers een quasi-erfgenaam; zij doet bij de afwikkeling van de nalatenschap – nogmaals: in verbintenisrechtelijke en daarmee in economische zin – mee alsof zij erfgenaam is met een erfdeel van 50%. Aan de ANBI-stichting is tenslotte niet gelegateerd een bedrag gelijk aan de helft van de nalatenschap! In mijn visie betekent dit dat als gevolg van een beroep op de legitieme portie de vrijvallende erfdelen niet alleen aanwassen bij het derde kind (de resterende erfgenaam), maar ook – maar dan economisch – bij de stichting als quasi-erfgenaam. Vervolgens dient het legitimaire tekort van de twee legitimarissen ná aanwas *pro rata parte* omgeslagen te worden over de erfrechtelijke verkrijgingen van het derde kind en de stichting. Dat leidt per saldo tot een beperkte correctie van niet meer dan 4 in vergelijking met de afwikkeling van de nalatenschap *zonder* dat een beroep op de legitieme portie wordt gedaan.

Deze uitleg komt mijns inziens overeen met de onmiskenbare wil van erflater om de helft van zijn vermogen aan de ANBI-stichting ten goede te laten komen en sluit daarmee aan bij de uitlegmaatstaf van artikel 4:46 lid 1 BW: ‘de verhoudingen die de uiterste wil kennelijk wenst te regelen’. Als dat juist is, dan had het op de weg van de notaris gelegen om in het testament de wens van de erflater duidelijk op te schrijven, zoals bijvoorbeeld: ‘de helft van mijn vermogen moet naar de stichting’, of woorden van gelijke strekking.

Stel dat het wél de bedoeling was geweest om een legaat aan de ANBI-stichting toe te kennen ter grootte van de waarde van de helft van de nalatenschap. Dan is het kinderlijk eenvoudig om met een opzetje de wil van erflater te doorkruisen en de stichting een aanzienlijk deel van het haar toebedachte vermogen afhandig te maken. De ‘buit’ (ofwel hetgeen de stichting afhandig wordt gemaakt) had door een beroep te doen op de legitieme portie onderling verdeeld kunnen worden. Zeker nu erflater het belang van de stichting – getuige de considerans van het testament, waarin was bepaald dat de kinderen al genoeg vermogen hadden ontvangen – wilde laten prevaleren boven dat van de kinderen was niet aannemelijk dat hij deze ontsnappingsroute wilde openlaten.

Tot slot maak ik nog een opmerking over de wettelijke inkortingsvolgorde, waarvan volgens de notarkamer in het testament niet zou zijn afgeweken. In beginsel vindt inkorting plaats naar evenredigheid van de waarde van de erfrechtelijke verkrijgingen, ‘tenzij iets anders uit de uiterste wil voortvloeit’ (art. 4:87 lid 2 BW). Deze frase komt ook voor in bijvoorbeeld artikel 4:120 lid 3 BW, artikel 4:121 lid 3 BW en artikel 4:132 BW. Deze frase wijkt af van de strengere eisen van artikel 4:13 lid 1 en lid 4 BW (‘tenzij anders heeft bepaald’) of artikel 4:50 BW (‘tenzij anders heeft beschikt’). Mijns inziens

kan een andere inkortingsvolgorde voortvloeien uit een testament, óók al is die afwijking niet met zoveel woorden vastgelegd. Een andere inkortingsvolgorde dan *pro rata parte* ten laste van de makingen zou in dit geval kunnen voortvloeien uit de in de considerans verwoorde wens van de erflater om de stichting zo veel als mogelijk te bevoordelen.

Slotopmerking

Het modellenbestand van legaten behoeft mijns inziens het nodige herstel- en verstelwerk om de hier geschetste uitlegperikelen zo veel als mogelijk te kunnen voorkomen. Die revisie kan in voorkomend geval ook plaatsvinden door met een vaardige pen gebruik te maken van de mogelijkheid een considerans in het testament op te nemen. De door mij aangehaalde rechtspraak leert dat de legataris door onduidelijk taalgebruik gemakkelijk in een identiteitscrisis verzeild zal kunnen raken: is de legataris in het testament *tout court* neergezet als schuldeiser van een bepaald geldbedrag, dat per datum overlijden al dan niet gerelateerd is aan een bepaalde maatstaf. Of leidt een bijzondere uitdossing van een legataris 'alsof deze erfgenaam is' met een bepaald erfdeel ertoe dat de legataris in verbintenisrechtelijke en daarmee in economische zin met bepaalde, voor erfgenamen geldende vermogensrechtelijke en erfrechtelijke leerstukken van de Boeken 3 en 4 BW wel degelijk een partijtje mag meeblazen? Het is toch niet aannemelijk dat de kwalificatie van de hoedanigheid van een legataris 'alsof deze erfgenaam is' slechts aangemerkt moet worden als opsmuk en overbodige tierlantijnen, die verder genegeerd moeten worden?

Boek 4 BW kent binnen zekere grenzen grote flexibiliteit. Oog moet ervoor bestaan dat ons erfrecht niet alleen goederenrechtelijke verhoudingen kent en regelt, maar ook verbintenisrechtelijke. Legaten zijn bij uitstek geschikt om een legataris op een bijzondere wijze uit te dossen, zulks ter kleurrijke onderscheiding van de grijze massa. Zoals het carnaval wellicht ook bedoeld zal zijn...

Tot de volgende keer!

Mr. dr. G.T.J. Hoff
Hoff Advocaten

ScholsBurgerhartSchols

www.scholsburgerhartschols.nl

Boom

Postbus 85576
2508 CG Den Haag

T (070) 330 70 33
E juridisch@boom.nl
I www.boom.nl/juridisch

Copyright 2025 © AdvoTip

Hoewel uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *AdvoTip – Erfrecht voor de advocaat* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.